

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 54 ระบุไว้ว่า “บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ บุคคลวิกลจริตย่อมได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ” จากสภาพของคนพิการโดยส่วนใหญ่พบว่ายังมีปัญหาที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐอย่างแท้จริงทั้งในด้านการสาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ฯลฯ ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เร่งระดมทรัพยากรเข้าไปช่วยเหลือก็ยังไม่เพียงพอกับคนพิการซึ่งมีจำนวนมากถึง 743,760 ราย (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ, www.oppd.opp.go.th, 2550) ถึงแม้ว่ามีนโยบายหลักประกันสุขภาพเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนงบประมาณให้หน่วยบริการพัฒนาระบบบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้แต่ละหน่วยบริการจัดบริการให้มีความครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของคนพิการได้มากขึ้น แต่ยังคงพบว่ามีคนพิการจำนวนมากที่ยังเข้าไม่ถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ อาจเนื่องมาจากสภาพความพิการของคนพิการเอง การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง หรือครอบครัวของคนพิการยังขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทของการฟื้นฟูสมรรถภาพ จากเดิมมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 มุ่งเน้นให้คนพิการได้รับการคุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพได้ ดังนั้นจึงมีการดำเนินงานรณรงค์การตรวจประเมินและจดทะเบียนผู้พิการรายใหม่ โดยการประสานองค์กรคนพิการร่วมกับหน่วยบริการและกระทรวงพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ในการจัดบริการตรวจประเมินและจดทะเบียนคนพิการเชิงรุกแบบบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว เป็นการนำคนพิการเข้าสู่ระบบและได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตามสภาพความพิการและความจำเป็นอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสในด้านต่างๆ ได้แก่ คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองให้ดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรี ได้รับความเป็นธรรมและเสมอภาคเท่าเทียมกัน (ชนิษฐา เทวินทรภักดี, 2540, น. 1)

จากสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบันที่ทำให้ประเทศไทยเห็นความสำคัญของคนพิการมากขึ้นโดยถือว่าคนพิการนั้นเป็นทรัพยากรหนึ่งของสังคมที่ต้องได้รับสิทธิ เสรีภาพ และบริการที่เท่าเทียมกับคนปกติ หลังจากมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปี พ.ศ.2534 ฉบับแรกที่มีมุ่งเน้นให้ คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไป ในปีพ.ศ. 2550 ได้มี "พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550" ได้ให้ความหมาย "คนพิการ" หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ในพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ได้ให้ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คือ การเสริมสร้างสมรรถภาพ หรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้นหรือดำรงสมรรถภาพ หรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ ในมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติ ฯ ได้กล่าวถึงสิทธิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐดังต่อไปนี้

1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และส่งเสริมสื่อพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบโดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

4. การยอมรับและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

5. การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการ อันเป็นสาธารณะ ผลลัพธ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหา ทุน ความ ว่าต่างแกต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

6. ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภทตลอดจน บริการสื่อสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กำหนดในกฎกระทรวง

7. บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

8. สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการ ใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใดๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่ง อำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่า เพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

9. การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ในระเบียบ

10. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการ อื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

11. คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ มีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการ เลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ

12. ผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะ การเลี้ยงดู การจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อให้ พึ่งตนเองได้

13. คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี หรือยกเว้นภาษี และ องค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษี เป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้นทางโรงพยาบาลสระบุรีจึงดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยการจัดบริการ ณ จุดเดียว และพัฒนาการให้บริการเพื่อประโยชน์สูงสุดของคนพิการ

ในการเข้าถึงบริการตามที่รัฐจัดให้ รวมทั้งยังเป็นการลดขั้นตอนการจดทะเบียนคนพิการเพื่อสร้างความสะดวก รวดเร็วให้กับคนพิการที่มาขอรับบริการในสถานพยาบาลของรัฐ โดยการจดทะเบียนคนพิการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อบรรเทาปัญหา การให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการแพทย์ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งการประสานงานส่งต่อไปยังองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

ผลการดำเนินงานการจดทะเบียนคนพิการ ของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการได้จำแนกตามภูมิภาค ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537-30 ตุลาคม 2550 พบว่าคนพิการทั่วประเทศจำนวน 743,760 ราย สามารถจำแนกได้ตามประเภท คือ ทางกายหรือการเคลื่อนไหวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.38 รองลงมาทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คิดเป็นร้อยละ 13.68 และน้อยที่สุดทางจิตใจ คิดเป็นร้อยละ 5.04 ส่วนใหญ่พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีการจดทะเบียนคนพิการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.09 รองลงมาภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 22.89 น้อยที่สุด กรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 4.91 ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1

จำนวน และร้อยละคนพิการทั่วประเทศ จำแนกตามภาค และประเภท
ของคนพิการ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 -31 ตุลาคม 2550

ภาค	ประเภทความพิการ						รวมทุกประเภท
	มองเห็น	ได้ยินฯ	ทางกาย	จิตใจ	สติปัญญา	ซ้ำซ้อน	
กรุงเทพฯ	8.31 (3,032)	19.17 (6,993)	44.05 (16,071)	4.06 (1,480)	13.90 (5,074)	10.51 (3,834)	4.91 (36,484)
ภาคกลาง และภาค ตะวันออก	7.48 (12,585)	11.83 (19,915)	52.90 (89,034)	4.58 (7,708)	12.11 (20,387)	11.10 (18,675)	22.63 (168,304)
ภาคเหนือ	9.99 (17,018)	14.10 (24,006)	49.43 (84,164)	4.47 (7,617)	12.27 (20,891)	9.74 (16,573)	22.89 (170,269)
ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ	13.47 (38,146)	13.13 (37,189)	46.41 (131,463)	6.02 (17,059)	12.66 (35,872)	8.32 (23,558)	38.09 (283,287)

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

ภาค	ประเภทความพิการ						
	มองเห็น	ได้ยินฯ	ทางกาย	จิตใจ	สติ ปัญญา	ซ้ำซ้อน	รวมทุก ประเภท
ภาคใต้	8.12 (6,935)	15.92 (13,598)	45.85 (39,162)	4.17 (3,560)	14.18 (12,114)	11.76 (10,047)	11.48 (85,416)
ร้อยละ	10.44	13.68	48.38	5.04	12.68	9.78	100.00
รวม	(77,716)	(101,701)	(359,894)	(37,424)	(94,338)	(72,687)	(743,760)

ที่มา: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ, www.oppd.opp.go.th, 2550

จากสถิติดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนพิการทุกภาคมีความพิการทางกายหรือความเคลื่อนไหวมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับความพิการอื่น สำหรับคนพิการในจังหวัดสระบุรีที่ได้รับการจดทะเบียนตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2537-31 ตุลาคม 2550 สามารถแยกแต่ละประเภทความพิการและแยกตามเพศ ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2

จำนวน และร้อยละคนพิการที่จดทะเบียนในสระบุรี จำแนกตามเพศ และประเภทความพิการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537-31 ตุลาคม 2550

เพศ	ประเภทความพิการ						
	มองเห็น	ได้ยิน	ทางกาย	จิตใจ	สติปัญญา	ซ้ำซ้อน	รวม
ชาย	57.54 (271)	28.63 (337)	59.88 (2,590)	62.28 (104)	50.00 (352)	59.88 (503)	58.29 (4,157)
หญิง	42.46 (200)	71.37 (840)	40.12 (1,735)	37.72 (63)	50.00 (352)	40.12 (337)	41.71 (3,527)
ร้อยละ	6.13	15.32	56.29	2.17	9.16	10.93	100.00
รวม	(471)	(1,177)	(4,325)	(167)	(704)	(840)	(7,684)

ที่มา: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ, www.oppd.opp.go.th, 2550

จากตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่ามีจำนวนคนพิการทั้งสิ้น 7,684 ราย โดยมีคนพิการทางกายและความเคลื่อนไหวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.29 รองลงมาทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คิดเป็นร้อยละ 15.32 และน้อยที่สุดทางจิตใจและพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 2.17 รวมทั้งคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วและมีความพิการซ้ำซ้อน คิดเป็นร้อยละ 9.16 (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ, www.oppd.opp.go.th, 2549)

ทั้งนี้กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการดำเนินโครงการเพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด และได้รับการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องจากสถานบริการของรัฐและเอกชน โดยการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนคนพิการแบบเบ็ดเสร็จขึ้นในหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลสงขลา, โรงพยาบาลขอนแก่น, โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งโรงพยาบาลสระบุรี ในปัจจุบันคนพิการมีความต้องการในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ตามที่ทางสังคมจัดให้เพื่อให้คนพิการมีความเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีการกำหนดแนวทางในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ตามที่รัฐจัดให้ เช่น ทางลาดคนพิการ ที่จอดรถเข็นนั่งคนพิการ ห้องน้ำคนพิการ การปรับปรุงในด้านกรให้ข้อมูลข่าวสารกับคนพิการ เป็นต้น ซึ่งการที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ นั้นจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมทางสังคม เพราะทำให้คนพิการไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้และลดการพึ่งพาตนเองแต่ต้องหันมาพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น และเป็นภาระลดศักยภาพของคน ๆ หนึ่งที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้แต่กลับต้องมารอคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหากปล่อยให้เนิ่นนานไปจะสร้างกำแพงที่แบ่งแยกความเป็นมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกัน ในแนวคิดสมัยใหม่ของการทำงานจึงเห็นความสำคัญการเข้าถึงบริการต่างๆ ของคนพิการเอาไว้ในระดับต้น เพื่อที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยตนเอง ลดการพึ่งพาผู้อื่น และมีศักดิ์ศรีในสังคมเท่าเทียมกันกับคนปกติทั่วไป อันจะส่งผลในการพัฒนาประเทศต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากสภาพปัญหาของการจดทะเบียนคนพิการนั้นเดิมเมื่อผู้ป่วยที่มีความพิการต้องการได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และต้องดำเนินการโดยให้ผู้ป่วยไปพบแพทย์ที่สถานพยาบาลเพื่อออกเอกสารรับรองความพิการ จากนั้นจึงนำเอกสารรับรองความพิการไปติดต่อที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์จังหวัดสระบุรี เพื่อให้ได้รับสมุดประจำตัวคนพิการ ซึ่งเป็นเอกสารที่สำคัญในการดำเนินธุรกรรมเกี่ยวกับสิทธิที่คนพิการควรได้รับ อาทิเช่น การขอรับอุปถัมภ์ทางการแพทย์ เบี้ยยังชีพ หรือทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งกว่าที่คนพิการรายหนึ่งจะได้รับการรับรองความพิการต้องใช้ความอุตสาหะในเดินทางไปยังหน่วยบริการเพื่อขอเอกสารรับรองความพิการ และต้องใช้รูปถ่ายในการประกอบเอกสารดังกล่าว หลังจากนั้นคนพิการต้องให้ข้อมูลของตนเองและครอบครัวกับนักสังคมสงเคราะห์ที่ทำหน้าที่จดทะเบียนเพื่อประเมินปัญหาทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านการศึกษา และด้านอาชีพ จึงจะได้รับสมุดประจำตัวคนพิการ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ตามที่พระราชบัญญัติกำหนดทั้งที่กลุ่มคนเหล่านี้เป็นสมาชิกของสังคมที่มีสิทธิเท่าเทียมที่จะได้รับบริการเช่นเดียวกับบุคคลปกติธรรมดาทั่วไป และเพื่อให้การดำเนินงานจดทะเบียนมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและระยะเวลาการเดินทางมารับการตรวจประเมินที่โรงพยาบาล รวมทั้งต้องเดินทางไปรับการจดทะเบียนคนพิการที่สำนักงานพัฒนาสังคมจังหวัด เมื่อคนพิการได้รับสมุดประจำตัวคนพิการแล้วถึงจะมีสิทธิได้รับบริการในด้านสวัสดิการและการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ตามที่รัฐกำหนด รวมทั้งได้รับการดูแล แก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย แต่ในปัจจุบันการเข้าถึงบริการของคนพิการยังมีอุปสรรคต่อคนพิการบางกลุ่มอยู่บ้าง เช่น สภาพความพิการของคนพิการเองซึ่งไม่สะดวกในการเดินทางไปหลายหน่วยงานเพื่อขอใช้บริการ การจัดส่งอำนาจความสะดวกไม่เอื้ออำนวยต่อคนพิการรวมถึงปัญหาทางเศรษฐกิจเนื่องจากคนพิการบางรายยังมีฐานะทางบ้านยากจนขาดแคลนค่าพาหนะในการเดินทางไปติดต่อหลายหน่วยงาน

จากแนวคิดแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่มีการจัดบริการ ณ จุดเดียวซึ่งหน่วยราชการใช้ในการพัฒนาองค์กรการให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการในแต่ละหน่วยได้อย่างครบวงจรที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชน โดยมีหน่วยราชการหลายแห่งได้นำแนวคิดแบบเบ็ดเสร็จมาเพื่อใช้กับการพัฒนาหน่วยราชการ โรงพยาบาลสระบุรีเป็นหน่วยงานอีกแห่งหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญของคนพิการ จึงมีการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนคนพิการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ขึ้นมาเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548 รับผิดชอบงานโดยกลุ่มงานสวัสดิการสังคม และคณะกรรมการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ซึ่งมุ่งเน้นในด้านการจัดให้บริการแบบองค์รวม (Holistic Care) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Care) การผสมผสานการให้บริการทั้ง 4 มิติ (Integrated Care) คือ รักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงบริการของรัฐ และส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงตามสิทธิประโยชน์ที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับ

คนพิการอย่างแท้จริงซึ่งคนพิการเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องที่เป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินชีวิต และเป็นกลุ่มคนที่มักไม่ได้รับการใส่ใจดูแลจากภาครัฐ

จากการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์จดทะเบียนคนพิการแบบเบ็ดเสร็จ โรงพยาบาลสระบุรี (One Stop Service) มีจำนวนคนพิการที่มาจดทะเบียนตั้งแต่เริ่มเปิดศูนย์บริการจดทะเบียนคนพิการแบบเบ็ดเสร็จ โรงพยาบาลสระบุรี จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2550 มีจำนวน 1,728 ราย ซึ่งจำแนกตามประเภทความพิการ พบว่า มีจำนวนคนพิการทางกายและความเคลื่อนไหวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.05 รองลงมาทางสติปัญญาและการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 14.93 น้อยที่สุดทางจิตใจและพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 3.13 ซึ่งไม่สามารถบอกได้ถึงการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการภายหลังจดทะเบียนแบบเบ็ดเสร็จได้ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ ปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ และความต้องการบริการภาครัฐ/เอกชนของคนพิการในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงบริการทางสังคมตามที่รัฐจัดให้อย่างเท่าเทียมกันมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตลอดจนสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3

จำนวนและร้อยละคนพิการที่จดทะเบียน ณ ศูนย์บริการจดทะเบียน
คนพิการแบบเบ็ดเสร็จ โรงพยาบาลสระบุรี จำแนกตามประเภท
ความพิการ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2548-30 กันยายน 2550

ประเภทความพิการ	จำนวน	ร้อยละ
ทางกายหรือการเคลื่อนไหว	1,124	65.05
ทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้	258	14.93
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	209	12.09
ทางการมองเห็น	83	4.80
ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	54	3.13
รวม	1,728	100.00

ที่มา: ศูนย์บริการจดทะเบียนคนพิการแบบเบ็ดเสร็จ โรงพยาบาลสระบุรี, 2548

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ
3. เพื่อศึกษาความต้องการบริการภาครัฐ / เอกชนของคนพิการในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ และศึกษาความต้องการบริการภาครัฐ / เอกชนของคนพิการในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการภายหลังการจดทะเบียนคนพิการ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศูนย์บริการจดทะเบียนแบบเบ็ดเสร็จ โรงพยาบาลสระบุรี จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คนพิการที่จดทะเบียน ณ.ศูนย์เบ็ดเสร็จโรงพยาบาลสระบุรีเท่านั้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่ง

เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป
ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

การเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ หมายถึง การที่คนพิการเข้าใช้หรือการ
ใช้ประโยชน์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม
การสนับสนุน ส่งเสริมในบริการด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคมสำหรับ
คนพิการ ได้แก่

1. การเข้าถึงบริการด้านการแพทย์ คือ การได้รับการรักษาพยาบาลเพื่อแก้ไขความ
พิการหรือปรับสภาพความพิการ การได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายโดยวิธีทาง
การแพทย์ การได้รับคำแนะนำทางการแพทย์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การได้รับกายอุปกรณ์และ
เครื่องช่วยความพิการต่าง ๆ รวมทั้งการได้รับการวินิจฉัยตรวจพิเศษอื่น ๆ

2. การเข้าถึงบริการด้านการศึกษา คือ การได้รับคำแนะนำทางการศึกษา การได้รับ
อุปกรณ์ในการศึกษา การได้รับการจัดบริการทางการศึกษา การเรียนร่วมกับเด็กปกติ การเรียนใน
สถานศึกษาเฉพาะคนพิการ และการจัดการศึกษาพิเศษ

3. การเข้าถึงบริการด้านอาชีพ คือ การได้รับการแนะนำการประกอบอาชีพ การจัดหา
งานให้ทำ การจัดฝึกอาชีพ และการกู้เงินประกอบอาชีพ

4. การเข้าถึงบริการด้านสังคม คือ การให้บริการสวัสดิการแก่คนพิการเพื่อให้คนพิการ
ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ การให้คำแนะนำปรึกษา เบี้ยยังชีพคนพิการ รวมทั้ง การกู้ยืม
เงินประกอบอาชีพ บริการรถสามล้อมือโยก และบริการดูแลคนพิการในสถานสงเคราะห์

ปัญหาอุปสรรคของคนพิการในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ
ที่ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านการแพทย์ บริการด้านการศึกษา บริการด้านอาชีพ
และบริการด้านสังคมของคนพิการและครอบครัว

ความต้องการบริการภาครัฐ / เอกชนของคนพิการ หมายถึง ความปรารถนาที่คนพิการ
ต้องการจากภาครัฐ/เอกชน เช่น การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ การพัฒนาเครื่องช่วย
ความพิการ/กายอุปกรณ์การจัดสวัสดิการต่าง ๆ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของคนพิการในการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
4. เพื่อให้เกิดการพัฒนาบริการและสามารถเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ